

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОЇ ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧОГО ТА ДІЗНАВАЧА ІЗ ПРОКУРОРОМ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Когут І.А.,

аспірант кафедри кримінального права та процесу,

асистент кафедри кримінального права та процесу

Хмельницького університету управління та права

імені Леоніда Юзькова

ORCID: 0000-0001-9900-2273

Когут І.А. Особливості організаційно-правової форми взаємодії слідчого та дізнавача із прокурором під час досудового розслідування.

Дослідження присвячене комплексному аналізу організаційно-правової форми взаємодії слідчого та дізнавача з прокурором під час досудового розслідування, з акцентом на виявленні її особливостей, зокрема, правового регулювання та механізмів реалізації. У статті окреслено проблему недостатньої правової регламентації організаційно-правової форми взаємодії. Кримінальний процесуальний кодекс України регулює процесуальні аспекти, тоді як організаційні відносини залишаються поза чітким правовим унормуванням. Саме тому виникає потреба у вивченні організаційно-правової форми як системи правовідносин, що базується насамперед на відомчих нормативно-правових актах і спрямована на забезпечення узгодженої діяльності слідчого, дізнавача та прокурора.

У роботі розглянуто правову природу взаємодії зазначених суб'єктів, яка регламентується як Кримінальним процесуальним кодексом України, так і відомчими актами, зокрема наказом Офісу Генерального прокурора № 309 від 30 вересня 2021 року та Інструкцією № 575 від 7 липня 2017 року. Обґрунтовано, що ці відомчі нормативно-правові акти регулюють окремі організаційні аспекти, однак не повною мірою вирішують проблему відсутності цілісного підходу до правового регулювання взаємодії між слідчим та дізнавачем із прокурором.

Теоретична частина дослідження також зосереджена на розмежуванні понять «організаційно-правова», «організаційна» та «організаційно-тактична» форми взаємодії. Наголошено, що організаційно-правова форма взаємодії є похідною від процесуальної, але потребує окремого нормативного врегулювання для забезпечення законності, чіткості та скоординованості дій. Недостатня увага до цього аспекту ускладнює розподіл обов'язків і може негативно впливати на результати розслідування, створює можливості для невчинення тих чи інших необхідних дій без настання юридичної відповідальності. Дослідження пропонує переглянути традиційні підходи до правового регулювання взаємодії слідчого, дізнавача та прокурора, внівши корективи до теоретичного осмислення проблеми та вдосконаливши нормативну базу.

Ключові слова: взаємодія, слідчий, дізнавач, прокурор, досудове розслідування, форми взаємодії, організаційно-правова форма взаємодії.

Kohut I.A. Features of the organizational and legal form of interaction between the investigator, the inquiry officer, and the prosecutor during pre-trial investigation.

The study is dedicated to a comprehensive analysis of the organizational and legal form of interaction between an investigator, an inquirer, and a prosecutor during the pre-trial investigation, with an emphasis on identifying its specifics, particularly in terms of legal regulation and implementation mechanisms. The article outlines the problem of insufficient legal regulation of the organizational and legal form of interaction. The Criminal Procedure Code of Ukraine governs procedural aspects, while organizational relationships remain outside clear legal standardization. This gives rise to the need to examine the organizational and legal form as a system of legal relations, primarily based on departmental normative legal acts and aimed at ensuring coordinated activities of the investigator, inquirer, and prosecutor.

The study examines the legal nature of the interaction between these subjects, which is regulated both by the Criminal Procedure Code of Ukraine and departmental acts, including the Order of the Office of the Prosecutor General No. 309 dated September 30, 2021, and Instruction No. 575 dated July 7, 2017. It is substantiated that these departmental normative legal acts address certain organizational aspects but do not fully resolve the issue of the lack of a holistic approach to the legal regulation of interaction between the investigator, inquirer, and prosecutor.

The theoretical part of the study also focuses on distinguishing between the concepts of «organizational-legal», «organizational», and «organizational-tactical» forms of interaction. It is emphasized that the organizational-legal form of interaction derives from the procedural form but requires separate normative regulation to ensure legality, clarity, and coordination of actions. Insufficient attention to this aspect complicates the division of responsibilities and may negatively impact investigation outcomes, creating opportunities for the failure to perform certain necessary actions without incurring legal liability. The study proposes revisiting traditional approaches to the legal regulation of interaction between the investigator, inquirer, and prosecutor, introducing adjustments to the theoretical understanding of the issue and improving the normative framework.

Key words: interaction, investigator, inquiry officer, prosecutor, pre-trial investigation, forms of interaction, organizational and legal form of interaction.

Постановка проблеми. Будь-яка діяльність, спрямована на досягнення високої ефективності, вимагає належної організації робочого процесу. Цей принцип не є винятком для діяльності слідчого, дізнавача та прокурора, які здійснюють досудове розслідування та процесуальне керівництво. Безперечно, кожен із цих учасників наділений значним обсягом процесуальних повноважень, визначених Кримінальним процесуальним кодексом України (далі – КПК України). Проте досягнення кінцевої мети досудового розслідування є неможливим навіть формально, якщо ці повноваження реалізуються окремо, без належної взаємодії.

Кримінально-процесуальне законодавство закріплює вичерпний перелік повноважень, наприклад, коли слідчий або дізнавач звертається до прокурора з клопотанням, а прокурор затверджує процесуальні документи. Водночас діяльність зазначених учасників кримінального провадження не обмежується лише цими заходами. Досудове розслідування є складним інтелектуальним процесом, що потребує ретельного планування, виконання великої кількості процесуальних дій та постійного контролю за їх законністю й ефективністю.

Виходячи з цього, можна констатувати, що КПК України не регламентує всі аспекти взаємодії слідчого та дізнавача з прокурором. Саме тому для досягнення максимальної ефективності діяльності учасників досудового розслідування необхідно детально розглянути іншу форму взаємодії – організаційно-правову. Ця форма дозволяє забезпечити узгоджену та інтегровану систему організаційних відносин, що сприятиме підвищенню оперативності, всебічності та законності досудового розслідування.

Метою дослідження є комплексний аналіз особливостей організаційно-правової форми взаємодії слідчого та дізнавача з прокурором під час досудового розслідування, а також визначення механізмів її реалізації.

Стан опрацювання проблематики. Для всебічного аналізу та осмислення особливостей організаційно-правової форми взаємодії слідчого та дізнавача з прокурором доцільно спиратися на науково-теоретичний потенціал праць та публікацій науковців і практиків, а саме: Г.Ю. Бондаря, В.А. Возіяна, Н.Ф. Войтович, Д.О. Гюльмагомедова, А.В. Новіченко, М.А. Погорецького, І.С. Сиводєд, В.М. Хотенець, Є.В. Шаповаленко та інших.

Виклад основного матеріалу. Досліджуючи специфіку організаційно-правової форми взаємодії слідчого та дізнавача з прокурором під час досудового розслідування, насамперед, необхідно окреслити правову природу такої взаємодії, що передбачає чітке визначення її правового регулювання. Аналіз правового регулювання становить один із ключових компонентів дослідження особливостей організаційно-правової форми взаємодії. Взаємодія між слідчим, дізнавачем та прокурором в Україні регламентується низкою нормативно-правових актів, серед яких основним є КПК України. Варто підкреслити, що зазначений нормативно-правовий акт переважно регулює процесуальні аспекти цієї взаємодії. Однак у межах цього дослідження пропонується переглянути цей усталений погляд, внівши корективи до традиційного його трактування з метою поглиблення теоретичного осмислення проблеми.

Окрім положень КПК України, правове регулювання взаємодії слідчого, дізнавача та прокурора знаходить своє відображення у відомчих нормативно-правових актах. До таких належать, зокрема, накази та інструкції, що конкретизують організаційні та правові аспекти взаємодії вказаних учасників кримінального провадження під час досудового розслідування. Прикладом є наказ Офісу Генерального прокурора «Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні» від 30 вересня 2021 року № 309, який спрямований на забезпечення ефективної організації діяльності прокурорів прокуратур усіх рівнів у кримінальному провадженні [1].

Іншим прикладом є «Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні», затверджена наказом Міністерства внутрішніх справ України від 7 липня 2017 року № 575. Хоча у назві цього документа згадується взаємодія органів досудового

розслідування з іншими підрозділами, він також містить положення, що регламентують взаємодію з прокурором [2].

У межах аналізу нормативного регулювання організаційно-правової форми взаємодії слідчого, дізнавача та прокурора доцільно не лише охарактеризувати сучасний стан правового забезпечення цієї взаємодії, а й звернути увагу на нормативно-правові акти, які, хоча й втратили чинність, проте відіграли значну роль у формуванні та регламентації зазначених відносин у ретроспективі. Такий підхід дозволяє визначити тенденції та еволюцію правового регулювання того чи іншого інституту.

У цьому контексті основний акцент доцільно зосередити на Порядку організації діяльності прокурорів і слідчих органів прокуратури у кримінальному провадженні, затвердженому наказом Генеральної прокуратури України від 28 березня 2019 року № 51. Зазначений нормативно-правовий акт систематизував процедури організації діяльності прокурорів і слідчих органів прокуратури в процесі здійснення досудового розслідування, процесуального керівництва, нагляду за дотриманням законів під час проведення слідчих (розшукових) дій, а також вирішення інших питань, пов'язаних із кримінальним провадженням. Цей документ установлював чіткі організаційні засади взаємодії між прокурорами та слідчими, враховуючи тогочасну компетенцію органів прокуратури, яка передбачала здійснення функцій досудового розслідування відповідно до перехідних положень Конституції України та Закону України «Про прокуратуру» [3].

Проте з часом, у зв'язку з реформуванням системи кримінальної юстиції в Україні та поступовою передачею функцій досудового розслідування від органів прокуратури до спеціально уповноважених органів, зокрема Державного бюро розслідувань, роль прокуратури у цьому процесі зазнала суттєвих змін. З огляду на ці трансформації, Порядок № 51 утратив свою актуальність і практичну застосовність, оскільки значна частина його положень стосувалася саме організації діяльності слідчих органів прокуратури, які припинили функціонування в межах цієї інституції. Відтак, наказом Офісу Генерального прокурора від 30 вересня 2021 року № 309 «Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні» було затверджено новий Порядок, який замінив Порядок № 51, що офіційно втратив чинність 1 жовтня 2021 року. Цей нормативно-правовий акт відображає сучасний підхід до діяльності прокуратури, зосереджуючись виключно на її актуальних функціях – процесуальному керівництві та підтриманні публічного обвинувачення.

Щодо теоретичного осмислення предмета нашого дослідження, необхідно звернутися до питання, що саме розуміють під поняттям «організаційно-правова форма взаємодії» науковці. Загалом, аналізуючи форми взаємодії у кримінальному провадженні, науковці найчастіше виокремлюють дві основні форми: процесуальну та організаційну (непроцесуальну) [4, с. 45].

Водночас, на нашу думку, принципово важливим є забезпечення єдності та визначеності понятійно-категоріального апарату в цьому контексті, що зумовлено використанням інших схожих понять, наприклад, «організаційна форма взаємодії», «організаційно-правова форма взаємодії» та «організаційно-тактична» форма, як тотожних за змістом. У попередніх дослідженнях ми зазначали, що додавання слова «правова» до поняття «організаційна форма взаємодії» надає йому нормативного значення, адже без цього уточнення до такої форми можна було б віднести досить широке коло заходів, які не обов'язково мають правову основу [4, с. 45]. Відтак, на нашу думку, необхідно все ж таки розмежувати ці поняття, коротко окресливши їхній зміст, щоб уникнути термінологічної плутанини та забезпечити чіткість у теоретичному аналізі.

Під «організаційно-правовою формою взаємодії», на нашу думку, варто розуміти структуровану систему відносин між слідчим, дізнавачем та прокурором, яка базується на нормах чинного законодавства та спрямована на досягнення цілей досудового розслідування через чітко визначені права та обов'язки. Натомість «організаційно-тактична форма» акцентує увагу на практичних і методичних аспектах цієї взаємодії, таких як вибір стратегій, планування слідчих (розшукових) дій чи координація зусиль, що не завжди потребують прямого нормативного закріплення, а залежать від специфіки конкретного досудового розслідування. Окремо варто розглянути поняття «організаційна форма взаємодії» як ширшу категорію, у цьому сенсі організаційна форма виступає своєрідним базисом, на якому ґрунтуються організаційно-правова та організаційно-тактична форми, поєднуючи їх у єдину систему.

На підтвердження вищезазначеної думки наведемо погляд Н.Ф. Войтович, яка відзначає, що правові питання регулювання взаємодії мають міждисциплінарний характер, оскільки охоплюють суспільні відносини, що регулюються нормами адміністративного права, кримінального процесу, криміналістики, оперативно-розшукової діяльності та теорії управління. Таким чином, наукове розкриття поняття взаємодії має здійснюватися з урахуванням характерних і специфічних ознак кожної з цих галузей, що сприяє формуванню комплексного підходу до аналізу правових аспектів сучасної взаємодії [5, с. 56].

Відтак, організаційна форма взаємодії, як ми зазначили раніше, відіграє ключову роль, виступаючи базисом для інших форм. Саме вона забезпечує основу для структурування взаємодій, поєднуючи в собі норми та принципи різних галузей права й наук, що підкреслює її міждисциплінарний характер.

За визначенням А.В. Новіченка, організаційно-правова форма є закріпленою законодавством конкретної держави моделлю взаємовідносин, яка визначає завдання взаємодії, характер зв'язків між сторонами, конкретні дії та способи їх реалізації, а також права й обов'язки учасників, що впливають із цього, їхнє правове становище та цілі діяльності з урахуванням подій, що відбуваються на території країни [6, с. 14-15].

Іншими словами, це структурована форма співпраці, яка відображає як нормативні вимоги, так і специфіку функціонування суб'єктів у межах законодавства. Аналіз цього визначення дозволяє зробити висновок, що організаційно-правова форма є комплексним інструментом, який не лише регламентує поведінку сторін, але й адаптується до змінних умов правозастосування, забезпечуючи баланс між стабільністю нормативного регулювання та гнучкістю у реагуванні на актуальні. При цьому А.В. Новіченко розглядав це визначення в контексті взаємодії поліції та територіальних громад, тоді як у випадку досудового розслідування підхід є більш прагматичним, а можлива адаптація стосується виключно обставин, що мають значення для кримінального провадження.

Знову ж таки, аналізуючи взаємодію між іншими учасниками кримінального провадження та враховуючи недостатню розробленість питання організаційно-правової форми взаємодії слідчого та дізнавача з прокурором, доцільно звернутися до наявних наукових досліджень. Зокрема, М.А. Погорецький та В.М. Хотенець зазначають, що у практиці взаємодії між слідчим та органом дізнання широко застосовують наступні організаційні (непроцесуальні) форми: а) спільне планування слідчих дій та оперативно-розшукових заходів; б) обмін інформацією про вчинені злочини, злочини, що готуються, та інші питання, пов'язані зі слідчою та оперативно-розшуковою діяльністю; в) координацію слідчих дій і оперативно-розшукових заходів; г) консультації; д) спільний аналіз причин та умов, які сприяли вчиненню злочинів; е) створення слідчо-оперативних груп тощо [7, с. 179].

І.С. Сиводєд досліджуючи організаційні форми взаємодії між прокурором, слідчим та працівниками зазначених органів у процесі розслідування правопорушень на окупованих територіях України відносить до них наступні механізми: організація спільних виїздів прокурора, слідчого та оперативних працівників на місце події з метою проведення слідчих (розшукових) дій; взаємне інформування; спільне обговорення отриманих даних із подальшим сумісним плануванням; спільні виїзди цих представників до інших районів чи міст для проведення окремих проведення слідчих (розшукових) дій. Особливу увагу привертає нова специфічна форма взаємодії, що реалізується у створенні постійно діючих міжвідомчих слідчо-оперативних груп, спрямованих на розслідування правопорушень, вчинених на окупованих територіях [8, с. 141].

Як ми визначили вище, найбільш універсальним механізмом взаємодії між учасниками кримінального провадження є обмін інформацією. Саме в цьому аспекті Г.Ю. Бондар підкреслює, що обмін інформацією є найпоширенішою формою взаємодії серед співробітників слідчих підрозділів правоохоронних органів. Він виділяє два основні види інформаційного обміну. Перший вид – це обмін методичною та науково-аналітичною інформацією, який відбувається під час спільних міжвідомчих нарад, координаційних засідань за участю прокурора, конференцій, круглих столів тощо. Другий вид – це інформаційний обмін, що здійснюється під час спільного розслідування особливо складних кримінальних справ у складі міжвідомчих слідчих (слідчо-оперативних) груп [9, с. 139-140]. Не менш значущим, на нашу думку, є зазначений механізм взаємодії між слідчим, дізнавачем та прокурором.

Є.В. Шаповаленко та Т.С. Герус зазначають, що вибір конкретної форми взаємодії (замість «використання різних форм взаємодії» – уточнено формулювання) визначається (замість «зумовлюється» – більш природний варіант) особливостями оперативної обстановки, характеристиками суб'єктів, які беруть участь у процесі, завданнями, для вирішення яких спрямована взаємодія, а також іншими чинниками. Слід підкреслити, що форми взаємодії є динамічними та постійно змінюються, адже для ефективного проведення досудового розслідування вони мають адаптуватися до накопиченого практичного досвіду, нових умов здійснення кримінального провадження та сучасних досягнень науки та техніки [10, с. 185]. Цілком погоджуючись із цією думкою, варто додати, що ефективне досудове розслідування потребує безперервного вдосконалення підходів, а отже, форми взаємодії мають бути максимально гнучкими та здатними до швидкої адаптації в умовах змін.

У продовження зазначимо, що В.А. Возіян, розглядаючи особливості організаційної форми взаємодії слідчого з іншими підрозділами у протидії незаконному обігу наркотиків, приходять до висновку, що вона є похідною від процесуальної форми та нерозривно з нею пов'язана. При цьому регламентація організаційних форм взаємодії, напрацьованих практикою під час розкриття та розслідування злочинів, що не передбачені процесуальним законодавством, набуває свого розвитку у різних відомчих нормативно-правових актах [11, с. 52].

У вищезазначених наукових розвідках неодноразово зазначається, що організаційно-правова форма регламентується відомчими нормативно-правовими актами. Зокрема, якщо говорити про взаємодію, яка реалізується через створення постійно діючих міжвідомчих слідчо-оперативних груп, то вона

чітко регулюється Інструкцією № 575. Ця інструкція визначає порядок створення слідчо-оперативних груп (СОГ), їхній склад, першочергові завдання тощо [2].

Однак ситуація з актами, які регулюють взаємодію між слідчим, дізнавачем та прокурором, суттєво відрізняється. Тут виникає дилема: процесуальна форма взаємодії, закріплена в КПК України, передбачає конкретні вимоги, такі як погодження клопотань і затвердження обвинувального акта. Натомість організаційно-правова форма взаємодії між слідчим, дізнавачем і прокурором не має належної правової регламентації, тоді як взаємодія органів досудового розслідування з іншими підрозділами Національної поліції України врегульована значно чіткіше.

Чому належна правова регламентація має вирішальне значення? Розглянемо це питання на прикладі планування розслідування. Процес планування – це спільна діяльність слідчого та прокурора, у якій кожен має чітко визначену зону відповідальності та компетентності. Слідчий зосереджується на питаннях факту: він збирає інформацію у її первинному вигляді, зазначає її джерела та висуває слідчі версії, спираючись на свій професійний досвід. Натомість прокурор фокусується на питаннях права: він аналізує відомі обставини з позиції правових норм і надає кримінально-правову оцінку найбільш імовірним версіям, які потребуватимуть перевірки в ході розслідування [12]. Звісно, сам процес планування не підлягає повному врегулюванню, адже він залежить від специфіки справи та професійного судження. Проте існує нагальна потреба у правовій регламентації цього процесу, а також інших аспектів організаційно-правової взаємодії. Таке регулювання забезпечує чіткість, законність і скоординованість дій між учасниками розслідування.

Висновки. Підсумовуючи вищевикладене, можемо зазначити, що дослідження організаційно-правової форми взаємодії слідчого, дізнавача та прокурора під час досудового розслідування підкреслює ключову роль правового регулювання у забезпеченні ефективності цього процесу. Організаційно-правова форма взаємодії головним чином ґрунтується на відомчих нормативно-правових актах, таких як Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні № 575 від 07.07.2017 та наказу Офісу Генерального прокурора «Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні» № 309 від 30.09.2021, проте не можна зазначити, що КПК України не регулює цю діяльність, враховуючи похідний характер цієї форми взаємодії від процесуальної.

Теоретичне осмислення предмета дослідження виявляє потребу в чіткому розмежуванні понять: «організаційно-правова», «організаційна» та «організаційно-тактична» форми взаємодії для уникнення термінологічної плутанини. Організаційно-правова форма, як система відносин, закріплена нормами права, забезпечує структуровану взаємодію слідчого, дізнавача та прокурора, тоді як її недостатня регламентація, наприклад, у плануванні розслідування, може ускладнювати розподіл обов'язків і притягнення до відповідальності у разі встановлення факту неефективного досудового розслідування.

Окремо ми намагалися визначити механізми організаційно-правової форми взаємодії слідчого та дізнавача з прокурором, спираючись на існуючі механізми взаємодії між іншими учасниками кримінального провадження. Проте ці механізми мають свою специфіку, яка не дозволяє їх просто застосовувати. Наприклад, взаємодія через створення слідчо-оперативної групи або проведення спільних оперативно-розшукових заходів є неможливою. Водночас для взаємодії між досліджуваними учасниками актуальними можуть бути такі механізми, як взаємне інформування (обмін інформацією) та спільне планування слідчих (розшукових) дій. Зрештою, це питання вимагає окремого ґрунтовного наукового дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні: Наказ Офісу Генерального прокурора від 30.09.2021 № 309. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0309905-21> (дата звернення: 19.02.2025).
2. Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 07.07.2017 № 575. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17> (дата звернення: 19.02.2025).
3. Порядок організації діяльності прокурорів і слідчих органів прокуратури у кримінальному провадженні: Наказ від 28.03.2019 № 51. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0363-19> (дата звернення: 19.02.2025).
4. Когут І.А. Форми взаємодії слідчого та дізнавача із прокурором під час досудового розслідування. *Європейські перспективи*. 2024, № 3. С. 40–45.
5. Войтович Н. Проблемні питання нормативно-правового регулювання взаємодії правоохоронних органів. *Літописець. Випуск 16*: Збірник наукових праць VIII Всеукраїнської науково-практич-

- ної конференції «Права людини: історичний вимір і сучасні тенденції (до річниці прийняття Загальної декларації прав людини)» (м. Житомир, 9 грудня 2020 року). Житомир: Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2021. С. 54–57.
6. Новіченко А. Організаційно-правові форми взаємодії поліції і територіальних громад в умовах воєнного стану. *Наше право*. 2022. № 4. С. 11–19.
 7. Погорецький М.А., Хотенець В.М. Процесуальні і організаційно-тактичні форми взаємодії органів дізнання і досудового слідства. *Право і Безпека*. 2002. № 1. С. 178–183.
 8. Сиводєд І.С. Процесуальні аспекти взаємодії прокурора, слідчого та оперативних працівників з державними та недержавними суб'єктами, міжнародними організаціями під час розслідування кримінальних правопорушень, вчинених на окупованій території України. *Право та державне управління*. 2024. № 1. С. 134–144.
 9. Бондар Г.Ю. Проблема визначення сутності та значення взаємодії в діяльності слідчих правоохоронних відомств. *Вісник Національного університету внутрішніх справ*. 2003. Вип. 22. С. 138–143.
 10. Шаповаленко Є.В., Герус Т.С. Поняття і форми взаємодії слідчих та оперативних працівників Національної поліції України під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій. *Актуальні питання та перспективи розвитку кримінального аналізу в правоохоронній системі України: матеріали міжвідом. наук.-практ. конф. (Київ, 11 серп. 2022 р.)* / редкол.: С.С. Чернявський, Д.І. Овсянюк, В.В. Корольчук. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2022. С. 182–185.
 11. Возіян В.А. Основні напрями взаємодії слідчих з іншими підрозділами національної поліції у протидії незаконному обігу наркотичних засобів. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2019-3. С. 50–53.
 12. Гюльмагомедов Д. Планування: для тих, хто розуміє цей біль. JustTalk. URL: <https://justtalk.com.ua/post/planuvannya-dlya-tih-hto-rozumie-tsej-bil> (дата звернення: 22.02.2025).